

כל מי שמכוין בעת התחלת אדון עולם ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת ואין שטן מקטרג על תפילתו ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה והיום הכיפורים בתפילתו (אלף המגן סימן תקפ"ד ס"ק יב, בשם רבי יהודה החסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון)

הקדמה

די פיוט "אדון עולם" ווערט שוין געברענגט אין סידור פון רב האי גאון און רב שרירא גאון, וואס זיי האבען געלעבט אין די תקופה פון די גאונים איבער טויזענט יאר צוריק. די פיוט איז געבויט ווי א פזמון, אזוי ווי רוב פיוטים וואס זענען נתחבר געווארען יענע צייטען.

גודל מעלת הפיוט

אפילו אז די פיוט ווערט נישט געברענגט אין חז"ל, איז עס אנגענומען געווארן אין אלע יודישע קרייזען, עס צו זאגען יעדע אינדערפרי פאר תפילת שחרית און ביינאכט פאר'ן גיין שלאפן. פון איין זייט ברענגט די פיוט ארויס די גרויסקייט און שטארקייט פון השי"ת, און פין די צווייטע זייט ברענגט עס ארויס די שטארקע גאנטקייט וואס השי"ת האט צו אונז, און אז ער העלפט אונז ארויס פון יעדע קלעם. אזוי ווי עס שטייט אין גמרא (מגילה לא) אמר רבי יוחנן כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו, יעדע פלאץ ווי די טרעפסט די גרויסקייט פון השי"ת דארט וועסטו טרעפן זיין עניוּת.

די פיוט איז מעורר יעדע מענטש פאר ער גייט זיך יעצט שטעלן דאווענען, א בחינה פון דע לפני מי אתה עומד.

די פיוט איז זייער באליבט געווארן ביי די תלמידים פון אר"י הקדוש און ביי די חסידים (אמרי פנחס שער ג סדר היום צ - צב, ועיין סידור שער השמים להשל"ה מה שמפרשים ע"ד הסוד) וואס האבען עס געזאגט פארן דאווענען און נאכן דאווענען. און עס איז אפילו דא וואס האבען עס געזאגט פאר יעדע תפילה.

אין ספר אליה רבה (סימן מו ס"ק טו בשם המרש"ל) ווערט געברענגט אין נאמען פון רב האי גאון און רב שרירא גאון, אז ווער עס וועט זאגן "אדון עלם" פארן דאווענען מיט כוונה, געב איך אים א גאראנטי אז זיין תפלה ווערט אויסגעהערט (ערב אני שתפלתו נשמעת) און די שטן קען נישט מקטרג זיין אויף זיין תפילה. די פשוטע טעם פון דעם איז, ווייל צו זאגן אדון עולם מיט כוונה איז די בעסטע הכנה צום דאווענען, און נאכדעם פארשטייט זיך וועט זיין דאווענען אויסזעהן אסאך מער דערהויבן.

אָדוֹן עוֹלָם דער אויבשטער איז דער האר פון דער וועלט אָשֶׁר מְלֶכֶךְ, וואס ער האט געקעניגט בְּטָרֶם כָּל יְצִיר נְבִרָא: נאך איידער אלע באשעפענישן זענען באשאפן געווארן לְעֵת נַעֲשֶׂה אֲזוּי אויך שפעטער אין די צייט ווען עס איז געמאכט געווארן בְּחַפְצוֹ מיט זיין ווילן כָּל, אלעס דער גאנצע באשאפן אָזִי מְלֶכֶךְ איז דאן, מיטן נאמען "קעניג" שְׁמוֹ נְקָרָא: זיין נאמען גערופען געווארן וְאַחֲרֵי כִכְלוֹת הַכֹּל און אזוי אויך נאכדעם ווען אלעס וועט זיך שוין ענדיגן ביים ענדע פון דער וועלט, לְבִדּוֹ יְמֹלְךָ נִרְאָ: וועט ער אליין קעניגן, דער פאררטיגער באשעפער וְהוּא הָיָה און ער איז אייביג געווען אין דער פארגאנגענהייט, וְהוּא הָיָה און ער איז יעצט אויפן מאמענט, וְהוּא יְהִיָה און ער וועט אייביג זיין אין דער צוקונפט בְּתַפְאָרְהָ מיט שיינהייט: וְהוּא אֶחָד און ער איז איינער וְאֵין שְׁנֵי און עס איז נישטא קיין צווייטער, לְהַמְשִׁיל לּוֹ צו צוגלייכן צו אים לְהַחְבִּירָה צו מאכן ווי א גלייכער חבר: כְּלֵי רֵאשִׁית ער איז אהן א אנפאנג כְּלֵי תַכְלִית און אהן א ענדע וְלוֹ הָעִז וְהַמְשֻׁרָה און ביי אים איז דאס שטארקייט און דער הערשאפט: וְהוּא קָלִי און ער איז מיין גאט וְחֵי גּוֹאֲלִי און מיין אויסלייזער וואס לעבט אויף אייביג, וְצוֹר הַכְּלִי און דער שטארקע פעלז פון מיין טייל אויף אים פארלאז איך מיד בַּעַת צָרָה אין די צייט פון ענגשאפט: וְהוּא נָפִי און ער איז מיין פאן-שטאנג וואס מען שטעלט אין דער הייד און דערצו פארזאמלען זיך אלע מלחמה לייט וּמָנוֹס לִי, און דאס אנטלויף ארט פאר מיר זיך צו באשיצן אונטער אים מְנַת כּוֹסֵי ער איז דער טייל פון מיין גורל, בְּיוֹם אֶקְרָא אין טאג ווען איך רוף אים, נאר צו אים רוף איך, און ער הערט מיד אויס: בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי אין זיין האנט גיב איך איבער צו באהלטן מיין גייסט, בַּעַת אִישָׁן אין די צייט ווען איך שלאף וְאַעִירָה אין אויך ווען איך טו מיד אויפוועקן: וְעַם רוּחִי גְוִיָתִי און צוזאמען מיט מיין גייסט, גיב איך אים אויך איבער מיין קערפער ד' לִי וְלֹא אִירָא: די אייבישטער איז מיט מיר צו מיין הילף און איך האב נישט מורא פון גארנישט.

אָדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלֶכֶךְ, בְּטָרֶם כָּל יְצִיר נְבִרָא: לְעֵת נַעֲשֶׂה בְּחַפְצוֹ כָּל, אֲזִי מְלֶכֶךְ שְׁמוֹ נְקָרָא: וְאַחֲרֵי כִכְלוֹת הַכֹּל, לְבִדּוֹ יְמֹלְךָ נִרְאָ: וְהוּא הָיָה, וְהוּא הָיָה, וְהוּא יְהִיָה בְּתַפְאָרְהָ: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי, לְהַמְשִׁיל לּוֹ לְהַחְבִּירָה: כְּלֵי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית, וְלוֹ הָעִז וְהַמְשֻׁרָה: וְהוּא קָלִי וְחֵי גּוֹאֲלִי, וְצוֹר הַכְּלִי בַּעַת צָרָה: וְהוּא נָפִי וּמָנוֹס לִי, מְנַת כּוֹסֵי בְּיוֹם אֶקְרָא: בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי, בַּעַת אִישָׁן וְאַעִירָה: וְעַם רוּחִי גְוִיָתִי, ד' לִי וְלֹא אִירָא:

סגולה גדולה ותיקון גדול ובפרט לר"ה, יוה"כ ו"הושענה רבה" לומר "עלינו לשבח" ז' פעמים ישר והפוך ועשרה שאומרים אותו יכולין להציל את כל העיר מכל גזירות רעות

סגולה מיוחדת לאומרו ביום הו"ר, ועשרה שאומרים אותו יכולין להציל כל העיר, כ"כ בספר הקדוש יסוד יוסף, וכן בסידור תפילה ישרה (לפי עלינו לשבח) לאומרו בכל יום ובפרט ב"ה יום כיפור, וכן נהגו לאומרו ביום הושענה רבא. הרה"ק מאפטא בעל האוהב ישראל (כ"ה בס' ליקוטי עמוד קסו, אות מב), צדיקי בית טשערנאביל (כ"ה בס' ליקוטי צ"ב), הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל גאב"ד ירושלים ת"ו.

אופן אמירתו: בספה"ק יסוד יוסף איתא לאומרו, ד' פעמים ישר וג' פעמים הפוך. ובסידור תפילה ישרה איתא לאומרו ז"פ ישר, וז' פעמים הפוך. ובס' ליקוטי צ"ב כ': שכן נהגו הצדיקים.

כן אמרו יהושע בעת כיבוש יריחו (סדר ריח) והוא סגולה לאומרו בכל יום, ובפרט בר"ח בג' התפילות, כמ"ש מהר"ח וויטאל בשם רבינו האר"י הק' זי"ע בפרי עץ חיים (שער ר"ח פרק ב') וז"ל: מצאתי כתוב במכתבי קודש של הרב במצרים, סגולה נפלאה מכל צרה וצוקה בפרט בזמן המגיפה שמידת הדין מתוחה לומר בכל ג' תפילות של ר"ח "עלינו" עד "אין עוד" ישר והפוך ז' פעמים, ובפ"א יאמר אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן. ובפ"ב יאמר ג"ד יכ"ש, ובפ"ג יאמר בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע. ובפ"ד יאמר יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת... אח"כ יאמר על כן נקוה עד גמיר. ויכוין בסופי תיבות מהרה בתפארת עוזיך ס"ת תכ"ה. ואח"כ יאמר מזמור ז' שגיון לדוד. וסיים הרב ויודע אני שהוא מקובל, ונגע לא יקרב באהלו, עכ"ל הפרע"ח.

(הפוך: ראוי להפסיק אחר כל תיבה ותיבה) עוד.
אין. מתחת. הארץ. ועל. ממעל. בשמים.
האלקים. הוא. ד'. כי. לבבך. אל. והשבת.
היום. וידעת. בתורתו. פפתוב. זולתו.
אפס. מלבנו. אמת. עוד. אין | אלקינו.
הוא. מרומים. בגבהי. עזו. ושכינת.
ממעל. בשמים. יקרו. ומושב. ארץ. ויסד.
שמים. נוטה. שהוא. הוא. ברוך. הקדוש.
המלכים. מלכי. מלך. לפני. ומודים.
ומשתחיים. פורעים. ואנחנו. (יושיע.
לא. אל. אל. ומתפללים. וריק. להבל.
משתחיים. שהם). המזנם. בכל. וגורלנו
| פהם. חלקנו. שם. שלא. האדמה.
במשפחות. שמנו. ולא. הארצות. פגויי.
עשנו. שלא. בראשית. ליוצר. גדלה.
לתת. הכל. לאדון. לשבח. עלינו.

(ישר) עלינו לשבח לאדון הכל. לתת
גדלה ליוצר בראשית. שלא עשנו
פגויי הארצות. ולא שמנו במשפחות
האדמה. שלא שם חלקנו פהם וגורלנו
בכל המזנם: (שהם משתחיים להבל וריק
ומתפללים אל אל לא יושיע) ואנחנו
פורעים ומשתחיים ומודים לפני
מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך
הוא: שהוא נוטה שמים ויסד ארץ.
ומושב יקרו בשמים ממעל. ושכינת
עזו בגבהי מרומים: הוא אלקינו אין
עוד. אמת מלבנו. אפס זולתו. פפתוב
בתורתו. וידעת היום והשבת אל
לבבך. פי ד' הוא האלקים בשמים
ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד:

ועל כן נקוה-לך ד' אלקינו, לראות מהרה בתפארת עזך, להעביר גזולים מן הארץ, והאלילים פרות יפרתון, לתקן
עולכם במלכות שקי, וככל-פני בשך יקראו בשמה, להפנות אליה כל רשעי ארץ. יפירו וידעו: כל יושבי תבל, כי-לך
תברע כל-ברך, תשבע כל לשון. לפניך ד' אלקינו יברעו ויפלו, ולכבוד שמה יקר יתנו, ויקבלו כלם את על מלכותך,
ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד. כי המלכות שלך היא, ולעולמי עד תמלך בכבוד, פפתוב בתורתך: ד' ימלך לעולם
ועד: ונאמר: והיה ד' למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד:

אנא, בכח גדלת ימינה תתיר צרורה: קבל רנת עמך, שגבנו, טהרנו, נורא: נא גבור, דורשי יחודך כבבת שמרם: ברכם, טהרם, רחמי
צדקתך תמיד גמלם: חסין קדוש, ברוב טובך נהל עדתך: יחיד גאה, לעמך פנה, זוכרי קדשתך: שועתנו קבל ושמע צעקתנו, יודע
תעלמות: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

קאפיטל ז' בתהלים: שגיון לך ד' אשר שר לך על דברי כוש בן ימיני: ד' אלקי, בך חסיתי: הושיעני מכל רדפי, והצילני: פן יטרף בארצה נפשי:
פרק ואין מציל: ד' אלקי, אם עשיתי זאת: אם יש עול בכפי: אם גמלתי שולמי רע ואחלצה צוררי ריקם: ירדה אויב נפשי, וישג וירמס לארץ חיי:
וכבודי, לעפר ישכן סלה: קומה ד' באפך הנשא, בעברות צוררי, ועורה אלי, משפט צויתי: ועדת לאמים, תסובבך, ועליה, למרום שובה: ד' ידיו
עמים שפטינו ד' בצדקו וכתמי עלי: וימר נא רע, ורשעים ותכוננו צדיק ובהן לבות וכליות אלקים צדיק: מגני על אלקים מושיע, ישרי לב: אלקים,
שופט צדיק וקל זעם בכל יום: אם לא ישוב, חרבו ילטוש קשתו דרך, ויכווננה: ולו הכין כלי מות חציו, לדלקים יפעל: הנה יחבל-אזן: והרה עמל,
וילד שקר: בור ברה, ויחפרהו: ויפל, בשחת יפעל: ישוב עמלו בראשו: ועל קדקדו, חמסו ירד: אודה ד' בצדקו: ואזמרה, שם ד' עליון:

לע"נ האה"ח מרת יהודית בת ר' שמואל מאיר ע"ה הכ"מ